

Oponentský posudek na bakalářskou práci kol. **Anny Macurové**

„Vylití Ducha svatého. Jóelovo proroctví ve Skutcích apoštolských 2, 17-21“.

Oponent: Mgr. F. Horáček.

Práce kol. A. Macurové má několik kvalitních a přesvědčivých rysů. V první řadě autorka umí položit otázku; dle s. 5 jí šlo o oddělení se křesťanství od židovství a za druhé o „naplnění starozákonního proroctví v kontextu křesťanství“.

Kapitola o sekundární literatuře (s. 7-8) je vynikající, protože konstatuje povahu děl, o něž se A.M. hlavně opírala a krátce texty komentuje, což by v dnešní době „záplavy“ sekundární literaturou už nemělo chybět v žádné akademické práci.

Kladem je také zvládnutí sekundární literatury. Autorka se nevrhá v nezodpovědný rozlet, komentářové literatury se drží, a bezpečným krokem je tak schopna dojít k bližšímu posouzení vztahu mezi inkriminovanou pasáží z J1 a jejím užitím ve Skutcích (např. na s. 24 shrnuje, v čem se užití pasáže v novém kontextu neshoduje s kontextem starým a jak byla pasáž oproti Septuagintě doplněna; též zdařile s. 46-7). Na sekundární literaturu odkazuje ve shodě s akademickou správností, tzn. při každé příležitosti, kdy něco převzala.

Práce je jasně strukturovaná a disciplinovaně napsaná. Autorka má své myšlení a psaní pod kontrolou (např. na s. 20 připomíná původní záměr a pro čtenářský komfort opakuje, čím se bude zabývat), což vytváří solidní celek spolu s obecným „stříhem“, totiž otázkou zvolenou relativně dobře i rozsahově.

Někdy je znát oborová nezkušenost, v bakalářských pracích na FHS očekávatelná a očekávaná. Popis kladů práce jsem samozřejmě zkrátil, kdežto její kritiku v následujícím rozvíjím.

A.M. nebere zřetel na to, že daná kapitola Sk nemusí být vůbec historická. Počítá naopak s tím, že šlo o skutečné kázání skutečného Petra v reálném čase a na reálném místě (s. 4, 20 či 22),¹ přestože celé vyprávění, nejen užití citátu z Joela, mohlo velmi snadno vzniknout v klidu Lukášovy pracovny jako čistě literární výraz zhruba toho faktu, že apoštolové kázali a že s tím souviselo značné nadšení. Někteří literárněvědně orientovaní čtenáři antické historické literatury jsou schopni upírat textům vztah k historicitě velmi důsledně a napadat třeba i Thúkýdida. Lukáš plný zázraků (např. Sk 3,2-7), přímého vedení lidí shůry (8,39-40) či božských snů (16,9-10) atd. by pro ně byl snadnou kořistí, přičemž se nezdá, že by si toho A.M. byla vědoma a ke Sk přistupuje spíš jako k dokumentu. Jde o notoricky obtížné téma, ale tím méně se lze této otázce vyhnout.

Na s. 5-6 se A.M. zabývá obecnou teorií porozumění, nikoli metodikou práce, jak slibuje podnadpis. S oporou v Gadamerovi popisuje jen velmi obecný rámec rozumění, nikoli nějakou určitou metodu.

Dle s. 5 jsou Sk jedinečné v množství „pneumatických fenoménů“. A.M. to dokládá poukazem na J a Zj (a silně je to podpořeno na s. 25), ale vynechává Pavlovy listy, kde lze

¹ Též např. programatická řeč ve Sk 1,8 j na s. 27 chápána jako předznamenání, nikoli jako zasazení skutečností v autorově době již hotových (úspěšná misie) do Letnic.

v tomto ohledu také najít řadu pasáží, zejm. 1Kor 12 (na kap. 12-4 tohoto listu odkáže jen letmo a v jiné souvislosti na s. 45 pozn. 173).

Někdy autorka nedomyslela svá tvrzení skutečně důsledně. Inkriminovaná jóelovská pasáž podle mne nezdurazňuje eschatologickou rovnost mezi lidmi, jak má A.M. na s. 22. Fakticky to z ní vyplývá, ale projevy Ducha jsou tu různého typu (proroctví, vize a věštné sny) a jsou vázány na různé věkové skupiny (např. právě věštné sny jsou přičteny právě starcům). Také na s. 37 se autorka vypořádá s asi neřešitelným textem o Pavlově obrácení a oslepnutí velmi krátce (nedovedu si z jejího výkladu spojit, proč by popisované skutečnosti, popř. literární fikce, měly souviset právě s oslepnutím).

Co se týče již chváleného rozsahového „stříhu“ práce, je spíše správný, ale je trochu znát, že citace originálních jazyků a dlouhé popisy (např. 12-19) bez přímé vazby na vlastní problémy ji asi měly pomoci získat patřičný rozsah.

Autorka odkazuje podle různých číslování, ač na s. 7 uvádí, že cituje dle ČEPu (Jl 3,2 na s. 10 pozn. 18 je v ČEPu z r. 1979 4,2 a též neodpovídá autorkou odkázanému číslování na stránce biblenet.cz).

Často nejsou uváděny názvy článků z odborných periodik (stačí pohled do bibliografie či na pozn. 7-10). Formální správnost citování, která existuje kvůli snadné přehlednosti, považuji za nezvládnutou.

Nelogická je spojitost, že dělení knihy Jl vynalezené ve 13. stol. (s. 11) používá Leningradský kodex, který je z 11. stol. (s. 6).

Autorka by mohla lépe doprovázet svůj text odkazy. Např. na Izajášovu „audienční vizi“, s. 12, kde je míněn Iz 6 (na s. 26 by se hodilo v souvislosti s prozatímní neúčastí učedníků na Duchu odkázat na J 14,25-9; 16,7, 17, aj.; na s. 28, „jsou i momenty“, by se hodilo odkázat na Sk 16,6).

V textu je množství hebrejských a řeckých předloh biblických textů, s nimiž autorka pracuje. Někteří badatelé takhle uvádějí originály, ale podle mne je lepší spíše přístup, který cituje v originále jen ty pasáže, s nimiž se pak skutečně pracuje, u nichž je důvod originál čtenáři předestírat (navíc v grafické reprodukci hebrejštiny vznikají kdekoli v nakladatelstvích i v předložené práci snadno chyby, např. s. 17, posl. odst.).

Překlepy se objevují skoro ve všech profesionálně kontrolovaných nakladatelstvích, ale autorka zanechala některé dezorientující („v kapitolách 2-5“ na s. 23).

Na s. 28 místo „interpretátor“ má být „vykladač“ anebo „interpret“; s. 30: místo „helénský“ má být „helénistický“; s. 43 místo „Acháju“ má být „Achaji“; s. 47 místo „na míře charisma“ má být „charismatu“; atp.. V případě nejistoty máme české slovníky, byť vlastní jména, natož antická, v nich nejsou (je lepší české slovníky krátce konzultovat než si lámat hlavu se správným tvarem a pak ho minout).

Ponechávám stranou autorčino nevysvětlování některých odbornějších termínů (Tenach, pneumatický, masoretský), ale nezasvěcený čtenář autorčiných případných veřejnějších textů by při tomto přístupu nebyl komfortně obslužen. V našem kontextu je to ale v pořádku.

Nakonec bych dodal, že chybí zdůraznění, že (Duchem inspirované) věštné sny, jsou v takto kolektivním měřítku krajně vzácnou událostí, která má jen velmi málo obdob. Nejen věštné snění v Bibli ale i v celé antické kultuře poskytuje jen několik (a dosti volných) paralel této situace, kdy věštné sny má velký počet lidí. Standardně mají věštné sny jen význační jednotlivci (srv. mj. Dan 7,1; Gn 41; Mt 1,20-4), nikoli větší počet lidí, jak si přál pro svůj lid již Mojžíš v Nu 11,29; ovšem i případy kolektivního snění (a to dokonce téže věci) se výjimečně najdou (Plútarchos *Alexander* 24.6.1, srv. Artemidóros *Onirocriticon* 1.2.140-6).²

Joelovo proroctví a jeho užití ve Sk se shodují také v tom, že Joel prorokoval o „době konce“ a autor Sk o „konci světa“ takového, který byl znám před vylitím Ducha.³

Závěr kol. Macurové je soudný, skromný a zajímavý (mj. to, že joelovské proroctví je dění, které se nenaplní už o prvních křesťanských Letnicích, ale pokračuje skrze události ve Sk a dál až dodnes). Teprve zde autorka přichází s vlastními úvahami. Na ně se připravila podrobným čtením Skutků a také prací se sekundární literaturou. V práci se tak naplňuje, že k čerstvým poznatkům či k otevření nového horizontu se musí obvykle teprve vystoupat a v tomto smyslu je práce dobře provedená.

Vzhledem k uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení „2“.

Mgr. Filip Horáček

² K nebiblickým blízkovýchodním pramenům viz (ač trochu starší) dílo L. A. Oppenheima *The Interpretation of Dreams in the Ancient Near East, with a Translation of an Assyrian Dream Book*; Philadelphia: The American Philosophical Society, 1956, str. 209, 249.

³ Graf, F.: „Dreams, Visions and Revelations: Dreams in the Thought of the Latin Fathers”, in: Scioli, Emma – Christine Walde (eds.): *Sub Imagine Somni: Nighttime Phenomena in Greco-Roman Culture*; Pisa: Edizioni ETS, 2010, str. 212-29, zde 217.